

belediging door godsdienstige leiders

trefwoorden: [aanzetten tot haat](#), [artikel 137](#), [belediging](#), [discriminatie](#), [grondrechten](#), [strafrecht](#), [imam El Moumni](#), [ds. Herbig](#), [Leen van Dijke](#)

Twee geruchtmakende zaken tegen geestelijke leidslieden die zich beledigend uitlieten over homoseksualiteit, kwamen onlangs tot een einde. Ds. Herbig uit Hengelo en imam El Moumni uit Rotterdam kregen beiden een proces aan de broek, en werden allebei vrijgesproken. Er zijn belangrijke overeenkomsten tussen beide zaken, maar ook frappante verschillen.

“vieze en vuile zonden”

Ds. Herbig stuurde in januari 1998 een ingezonden brief naar de Twentse courant Tubantia. Hij schreef o.a.: Ik kan niet zwijgen. Pedofilie, homofilie en polygamie (...) zijn niet goed te praten. (...) Zonde is geen zonde meer en men moet maar tolerant zijn in de richting van vieze en vuile zonden.”

Hij werd vrijgesproken, eerst bij de rechtbank in Almelo (november 1999) en vervolgens (juni 2001) door het gerechtshof in Arnhem. Het Hof oordeelde dat de uitlating op zichzelf, los van de context, voor homoseksuelen een beledigend karakter heeft. Deze kwetsende uitlating kan echter haar beledigend karakter verliezen, indien die uitlating dient ter aanduiding van de in de geloofsopvatting van de verdachte verankerde opvatting dat homofilie als een zonde moet worden aangemerkt. De verdachte verwees uitdrukkelijk naar de bijbel, en het was zijn bedoeling de mensheid te waarschuwen. De Hoge Raad heeft in haar uitspraak van 14 januari 2003 de uitspraak van het Hof bevestigd: er is geen sprake van belediging in de zin van art. 137c van het Wetboek van Strafrecht.

“besmettelijke ziekte”

Nova had in mei 2001 een tv uitzending gewijd aan het geweld van Marokkaanse jongeren tegen homoseksuelen. Voor deze uitzending was Nova op zoek gegaan naar een zeer conservatieve imam, om in dat programma zijn mening over homoseksualiteit te geven. Dit werd El Moumni, die homoseksualiteit kwalificeerde als een besmettelijke ziekte die schadelijk is voor de samenleving. Hem werd bij de rechtbank in Rotterdam niet alleen belediging (art. 137c) maar ook aanzetten tot haat (art. 137d) ten laste gelegd.

In april 2002 werd hij door deze rechtbank vrijgesproken, waarbij de rechter overwoog dat het gebruikte woord ‘marat’ (El Moumni spreekt geen Nederlands) beter met afwijking kan worden vertaald dan met ziekte. Omdat El Moumni zich op de koran baseerde, wat een beroep op de vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing impliceert, werd hij van belediging vrijgesproken.

Bij de vraag of er sprake was van het zwaardere delict uit art. 137d, aanzetten tot (haat, discriminatie of gewelddadig optreden), nam de rechter in aanmerking in welke context El Moumni zijn uitspraken deed. Dit betekent dat het hele door Nova afgenomen interview bij de overweging moest worden betrokken - ook de passages die Nova niet uitzond, en waarin El Moumni geweld jegens homoseksuelen expliciet afkeurde. Daarmee kwam de rechtbank tot de conclusie dat er evenmin sprake was van ‘aanzetten tot’ (haat enz.). Het gerechtshof in Den Haag bevestigde in november 2002 dat El Moumni terecht was vrijgesproken.

verschillen

Een opvallend punt van verschil is dat ds. Herbig geheel eigener beweging de publiciteit zocht. Hij ventileerde zijn mening niet binnen een kerk, maar schreef een niet-christelijke krant aan. El Moumni daarentegen werd gevraagd om zijn mening. De predikant kon vrij zijn mening ventileren, in El Moumni’s uitspraken daarentegen werd geknipt. Toen dit naderhand bekend raakte, werd dan ook van verscheidene kanten gezegd dat eigenlijk niet El Moumni een proces verdiende, maar Nova, vanwege haar beperkte, selectieve weergave van wat de imam had gezegd - temeer daar de uitzending juist over geweld ging, en zo de suggestie werd gegeven dat El Moumni daar achter stond.

Een ander punt van verschil is dat de zaak van El Moumni veruit de meeste beroering heeft veroorzaakt: vijftig personen en organisaties deden indertijd aangifte, en er kwamen verscheidene malen grote koppen op de voorpagina’s van de kranten. Je kunt je afvragen wat daar de oorzaken van zijn. Weliswaar waren de beschuldigingen aan het adres van El Moumni zwaarder; maar het heeft vele maanden geduurd voor justitie besloot El Moumni inderdaad te vervolgen, en toen was al lang bekend welke uitspraken Nova welbewust had verzwegen. Toch is de zaak doorgezet, en bleef de verontwaardiging over El Moumni even groot.

Van Dijke

En dan hadden we Leen van Dijke nog. Rechters hebben de gewoonte om bij de behandeling van een zaak terug te kijken naar vergelijkbare zaken die eerder gespeeld hebben: bij ds. Herbig werd verwezen naar El Moumni, en bij El Moumni werd verwezen naar een nog iets ouder arrest: dat van het Tweede Kamer-lid Leen

van Dijke (RPF). Deze had zich in de Nieuwe Revu aldus uitgelaten over homoseksuelen: "waarom zou een praktiserend homoseksueel beter zijn dan een dief?" Hij was in eerste instantie door de Haagse rechtbank veroordeeld tot een boete van f 300, maar werd in hoger beroep vrijgesproken, eerst door het gerechtshof in Den Haag (juni 1999), en vervolgens door de Hoge Raad (jan. 2001), omdat hij een geloofsovertuiging uitsprak. Ook deze zaak heeft nogal wat rumoer veroorzaakt, en protesten bij de vrijspraak.

zinvolle processen?

Je kunt je afvragen hoe zinvol dit soort processen is. Er is bij deze zaken vanuit delen van de homobeweging verontwaardigd gereageerd, en met name bij El Mounni is door sommigen van alles geschreeuwd, zoals "wij worden gediscrimineerd". Sommigen riepen zelfs dat door deze rechterlijke uitspraken, waarbij de vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing meegewogen werd, het non-discriminatiebeginsel wordt aangetast. [In een andere standpuntsbepaling zetten wij onze mening over de verhouding tussen het non-discriminatiebeginsel en enkele andere grondrechten uiteen.] Er was in deze zaken echter geen sprake van discriminatie. Het enige handvat dat de rechters wél ten dienste stond, waren bepalingen uit het Wetboek van Strafrecht over **belediging** en **aanzetten tot** (haat, geweld of discriminatie) - de al eerder genoemde artt. 137c en 137d.

De preciese wetsteksten staan in het kader onderaan dit stuk.

Er zit iets bijzonders in artikel 137. Wanneer we de onderdelen c en d vergelijken dan blijkt dat de opsomming in d net iets breder is dan in c: in d wordt aan dat rijtje (wegens ras, godsdienst enz.) 'geslacht' toegevoegd. Dat heeft de wetgever in 1991 (toen hetero- of homoseksuele gerichtheid in artikel 137c en d werd ingevoegd) bewust zo gedaan. Want anders zou de vrijheid van meningsuiting in het geding kunnen komen, dan zouden sommige schrijvers (Maarten 't Hart werd in de Tweede Kamer met name genoemd) wel eens op belediging van vrouwen kunnen worden aangeklaagd! Belediging van vrouwen mag dus wel, maar aanzetten tot haat enz. tegen vrouwen, dat mag niet. We vragen ons af of het enige zin heeft gehad, die toevoeging van seksuele gerichtheid in artikel 137c. Waarom voor ons niet hetzelfde onderscheid als inzake vrouwen? En dan graag wél een krachtadig optreden bij pesten van en geweld tegen homo's en lesbo's, want de politie laat het daarbij nog maar al te vaak afweten.

het effect van zo'n vrijspraak

Wat wordt er bereikt door dit soort processen dat in vrijspraak eindigt? Als het evident is, dat je klacht niet wordt toegewezen, heeft het dan wel zin om naar de rechter te stappen? Wie kan zich dan na de rechterlijke uitspraak, voor zijn eigen achterban de morele overwinnaar voelen?? Degene die zich door de hoogste rechter vrijgesproken voelt. Moeten wij daar aan mee werken, dat bepaalde islamieten en bepaalde christenen zich door de (hoogste) rechter bevestigd voelen in hun idee: ik ben gelegitimeerd in wat ik zeg, dit kan door de beugel.

Er is ook nog een andere mogelijkheid, in plaats van naar de rechter te stappen: gewoon terugschelden. Dit lijkt sommigen wel erg grof - wordt dan het nivo van de discussies niet te veel verlaagd? Wij vinden van niet, we vinden de uitspraak 'je bent een stomme hufter' veel minder grof dan roepen 'je hebt een misdrijf gepleegd'. Want dat roept men in feite, als men in zo'n zaak naar de rechter gaat: art. 137 valt binnen het Wetboek van Strafrecht onder de misdrijven; daarnaast kent dit wetboek ook de (minder zware) overtredingen.

Deskundigen zeggen: het strafrecht is het 'ultimum remedium', d.w.z. het laatste redmiddel; voor zaken die heel evident absoluut niet kunnen. Er zijn echter ook veel zaken die niet mogen, maar waarop je om wat voor reden dan ook, dat uiterste middel beter niet kunt toepassen. Het is ons inziens bij dat soort godsdienstig gefundeerde beledigingen veel beter om wel publieke veroordelingen in de pers, op tv enz. te krijgen, door gezaghebbende mensen uit allerlei kringen (ook moslimkringen), maar het daarbij te laten. Dus zonder een proces dat alleen maar in een anti-climax kan eindigen.

We hebben in de kerken een lange traditie van negatieve, veroordelende uitspraken over homoseksualiteit en homoseksuelen. In een groot deel van de kerken is dit verleden tijd. "We" zijn daar overheen gekomen na eindelijk veel gesprekken en discussies in eigen kring, zonder hulp van de rechter, dus van buitenaf.

Art. 137c.

Hij die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaat over een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging of hun hetero- of homoseksuele gerichtheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Art. 137d.

Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht of hun hetero- of homoseksuele gerichtheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.